

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-к Антоанета Анчева

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

в научна област 8. Изкуства,

професионално направление 8.2. Изобразително изкуството

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ

Дисертационен труд на тема

КОМПОЗИЦИЯ И ПЛАСТИЧЕН ЕЗИК В ТВОРЧЕСТВОТО НА ЛЮБОМИР ДАЛЧЕВ

Докторант Огнян Неделчев Христов

Научен ръководител проф. д-р Красимира Коева

Докторантът Огнян Неделчев Христов представя дисертационен труд на тема **„Композиция и пластичен език в творчеството на Любомир Далчев“**, състоящ се от текстуална част от 388 страници, научен апарат и библиография, съдържаща впечатляващ брой източници - общо над 160 книги и статии, от които 159 на български език, 2 на руски език, 3 на френски език, както и филми и репортажи. Също така са включени и три приложения. Приложение 1, което е с пряка връзка с дисертационния труд и съдържа 1223 цветни и черно-бели изображения. Включена е и компютърна възстановка (визуализация) на паметника **„Битката при Клокотница“**. Самият илюстративен материал е разделен на пет части, свързани тематично и хронологично с изследването. Приложение 2 е в обем от 200 страници и има за цел да даде максимално ясна представа за твореца Л. Далчев в посока изясняване на разглежданата в дисертационния труд проблематика. Основна част в него са 13-те интервюта, направени с близки, инвеститори, студенти, сътрудници и съавтори на проф. Любомир Далчев. Освен това съдържа архивни документи, музейни справки, списък с отличията и наградите,

списък на членствата му в различни организации, списък с негови изложби, списък с притежания на произведения на проф. Далчев и списък с творби на проф. Любомир Далчев. Включени са и подбрани от дисертанта публикации на големия български скулптор, в това число и ретроспективно интервю с него, датиращо от 1978 г. Приложение 3 е най-малко като обем – 33 страници и се състои от две части, съдържащи цитати, отнасящи се към две от подглавите на основната глава на изследването – „Композиция и пластичен език“.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита на разширено заседание на катедра „Скулптура“ на Националната Художествена Академия.

Авторефератът на дисертацията напълно коректно отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

Темата на дисертацията, въпреки че е фокусирана върху един творец – Любомир Далчев, е достойна за научно интерпретиране и в тази посока тя е дисертабилна. Безспорно, обектът на изследването е един от най-значимите български творци, с дълъг творчески и житейски път, който не само е повлиял върху развитието на българското изкуство, но и самият той представлява „значим и определящ фактор“. Трудът, както е видно от съдържанието, е ориентиран към проблема за композицията и пластичния език в творчеството на Л. Далчев, които дисертантът определя за „изключително характерни и важни за изкуството на автора“, имащи „отношение към всички негови творчески изяви“.

Целта, която си поставя дисертантът е да изследва детайлно и в най-голяма цялост творчеството на Л. Далчев, предвид неговата значимост като автор и личност, търсейки и разкривайки главните и важни негови характеристики, развитието на неговия подход по отношение характера и отличителните черти на композицията и пластичния език. Дисертантът е успял да намери този научен подход и дистанция, които един научен труд

предполага и изисква, особено както в случая става дума за автор със значимо, многообразно и многопластово творчество с безспорно място в българското изкуство.

Текстът на дисертацията е разделен на осем части – Увод, Биография, Композиция и пластичен език, Анализ, Изводи, Заключение, Приноси на дисертационния труд и Библиография. В увода докторантът с разбиране представя и обосновава предмета, целите и задачите, актуалността на изследването, теоретическата и практическата значимост на труда и установява обхвата на изследването и използваната методология. Авторът организирано подрежда и степенува етапите на развитие на отделните части с оглед на цялостната структура и решаването на поставените проблеми. Това, което прави впечатление е, че той следва своите задачи, демонстрирайки систематичност, последователност и методологическа коректност.

Поставената от Огнян Христов основна цел е формулирана в самото заглавие на дисертацията, а именно „композиция и пластичен език в творчеството на Любомир Далчев“. В зависимост от задачите, които си поставя, дисертантът в различните части на изследването, според съдържанието им, прилага различни методи - хронологически, исторически, сравнителен и др.

Мотивацията на Огнян Христов, изключително доброто познаване на творчеството на Любомир Далчев, а също и на богатата картина на българското изобразително изкуство, както и на съществуващата специализирана литература по темата, са подкрепени и от неговия художествен опит.

Темата на дисертацията, както е видно от съдържанието, е проблематизирана в няколко основни линии – биография на Л. Далчев, композиция и пластичен език на творбите, общото между тях и анализ –

хронологичен, сравнителен и съпоставителен. Логично, фокусът е насочен към композицията и пластичния език и техния анализ. В общата рамка на труда, съвсем естествено, превалява анализът, който дисертантът прави предвид обхватността на съдържанието и компаративната насоченост.

С оглед на акцента върху изследването на личността и творчеството на Любомир Далчев – творчески реализации, практики, работа в екип, влияния и пр. са направени и приложени „интервюта със съавтори, архитекти, ученици, близки на автора, поръчители на паметници и съпричастни с изкуството на художника“, които осветляват важни детайли, епизоди и събития от неговия живот и творчество. В заключението докторантът изследователски защитава своята теза.

Представеният дисертационен труд е структуриран в 5 глави, като първата от тях е биографична. В нейния фокус са живота и творчеството на Л. Далчев, представени в хронологичен порядък и с акцент върху творчеството му, както и върху тези събития, които са оформили неговия мироглед и светоусещане. Дисертантът изключително последователно и амбициозно уточнява и дори коригира някои популяризирани грешни факти от живота и творчеството на големия наш скулптур. Очертан е и историческият фон и са анализирани редица съществени събития, което е от изключително значение, както за намиране на връзката между творец и епоха, така и с оглед на последвалия анализ в следващите глави.

Във втората глава - „Композиция и пластичен език“, която дисертантът определя като „най-теоретичната част“ от изследването са изяснени и редица понятия, използвани в контекста на изследването. А, при разглеждането на основните понятия – композиция и пластичен език, дисертантът представя „комбинирано разбиране между общоприетите разбирания и тези на Л. Далчев“.

Третата глава е определена от дисертанта като „аналитична и с т.нар. практичен характер“. В нея са анализирани различни времеви периоди от

творческото развитие на Л. Далчев, акцентирано е на основни негови произведения и и се набелязва евентуалното развитие и промяна в неговите творчески похвати, елементи като пластичност, отражение на исторически зависимости и пр.

Проследявайки изследванията върху творчеството на Л. Далчев, докторантът ревностно отбелязва съществуващите публикации, които са в периметъра на настоящото изследване. Счита, че дисертационният труд, определено, ще внесе своя значителен принос за обогатяването в тази посока.

Прави впечатление, че в изложението на текста Огнян Христов демонстрира висока степен на професионално познаване. Той се стреми в рамките на хронологическите параметри, очертани от творческия живот на Л. Далчев, да обхване процесите, динамиката и промените в неговото развитие като скулптор в контекста на българското и световно монументално изкуство.

Подложени на подробен и сравнителен анализ са основни произведения на Л. Далчев в посока на теми, сюжети, композиция, пластика и пр.

В четвърта глава Огнян Христов прави обобщения и формулира изводи въз основа на вече направените анализи в предидущите глави.

В пета глава, която е и заключителна са обобщени резултатите от изследването и авторът експлицитно изтъква, направените в текста основни изводи.

Дисертационният труд на Огнян Христов разглежда актуална и значима тема като показва завидна теоретична подготовка с познаване “отвътре”, както и добро боравене и систематизиране на материала, подходящи цитирания на автори, примери и т.н. Актуалността и новите моменти в изследването са подкрепени от направените проучвания и анализи, от демонстрирания авторов поглед и отношение към разглежданата проблематика.

Изразявам своето съгласие с посочените от докторанта приноси. Той познава много добре проблематиката, ориентира се добре в материала, което му дава възможност леко и свободно да борави с теоретичната основа и разнообразните примери, върху които гради своите анализи и преценки.

Считам за много важен принос факта, че дисертацията представлява първи цялостен изследователски труд, посветен на Любомир Далчев и неговото творчество, които са със значимо присъствие в българското изкуство.

Изследвайки композицията и пластичния език на видния български скулптор, Огнян Христов, всъщност изследва един дълъг времеви период, проследявайки политическата, икономическата и художествена ситуация и специфики с реконструкция на конкретните артистични практики и реализации. Скулптурното творчество на Л. Далчев е детайлно и изчерпателно анализирано и типизирано в контекста на българското изкуство, което само по себе определям като основен и съществен принос. За целта дисертантът изяснява основните термини – композиция и пластичен език и интерпретацията им в изследването.

Подробно са анализирани основни произведения на Л. Далчев, потърсена е връзката между творец и време, изяснени са и факти и събития от личния му живот с отношения към творчеството му.

Не по-малко ценен принос е, че за нуждите на дисертационния труд, той е събрал огромен снимков материал с произведения на Л. Далчев, в които са включени и творби, които до момента не са били обект на изследвания и анализ. Огнян Христов обогатява представата за него и чрез интервютата, проведени с негови колеги, ученици, възложители и др., и които предоставят различни впечатления и мнения, дообогатяващи личността на обекта на изследването.

Въз основа на всичко това, считам, че представеният за рецензиране дисертационен труд „Композиция и пластичен език в творчеството на Любомир Далчев“, като формулиран проблем и във всяка от главите си показва приносен характер. Представя докторанта като ерудиран специалист. Авторефератът на дисертацията напълно съответства на структурата и текста на цялото изложение. Текстът е написан на добро езиково ниво, намерени са пропорциите между стил и разбираемостта на постановките. В дисертацията са демонстрирани собствени аргументирани изследователски мнения и изводи.

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата и научните приноси е положителна и считам, че той отговаря напълно на изискванията на ЗРАСРБ. Като имам предвид всичко това, давам своята положителна оценка и убедено препоръчам на уважаемото Научно жури да присъди на Огнян Неделчев Христов образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, научна област 8. Изкуства.

20.09.2021 г.

проф. д-к Антоанета Ангелова Анчева